

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No. 42710/09

Metin ATMIŞ / Türkiye

Başkan

Julia Laffranque,

Hâkimler

Valeriu Griçco,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla

20 Kasım 2018 tarihinde komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölümü), 1 Nisan 2009 tarihli başvuru ile davalı Hükümet tarafından sunulan görüşler ve başvuran tarafın bu görüşlere verdiği cevaplar dikkate alınarak yapılan müzakereler neticesinde aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuran Metin Atmış, Türk vatandaşı olup, 1976 doğumludur ve Kırıkkale'de tutuklu bulunmaktadır.

2. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Dava konusu olaylar, taraflarca ifade edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Başvuran, 2 Ağustos 2002 tarihinde, Erzurum H tipi yüksek güvenlikli kapalı cezaevinde ("Erzurum Cezaevi") ağır hapis cezası çekmeye başlamıştır. Başvuran, üç koğuş arkadaşı ile bir yaşam hücrelerinde bulunmaktadır.

5. Başvuran, mevcut başvuru ile, Erzurum Cezaevindeki sosyokültürel ve sportif faaliyetlerin yetersizliğinden şikâyet etmektedir.

6. Başvuran, 2010 yılının Temmuz ayında, Kırıkkale Cezaevine nakledilmiştir.

1. Erzurum Cezaevindeki maddi koşullar ve sosyokültürel ve sportif faaliyetler

7. Hükümet, Mahkemeye Erzurum cezaevindeki tutukluların günlük yaşamlarının bir özetini ve aynı zamanda söz konusu kişilere sunulan faaliyetler ile ilgili belgeler sunmuştur. Söz konusu bilgilere göre, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılanlar hariç olmak üzere, tutuklular, kış aylarında sabah 8:00 ile 17:00 saatleri arasında ve yaz aylarında saat 19:00'a kadar yürüyüş avlusuna çıkabilmektedirler. Ayrıca, söz konusu tutuklular, radyodan, televizyondan, gazeteler ve dergilerden, oyunlardan ve bir satranç takımından yararlanabilmektedirler.

8. Her tutuklu kütüphaneye erişebilir, sportif faaliyetlere ve sohbet gruplarına katılabilir ve söz konusu faaliyetlerden, her bir grup için haftada bir buçuk saat ve idare tarafından düzenlenen programa göre yararlanabilecektir. Ayrıca, el işi ve müzik aleti çalma kursları periyodik olarak düzenlenmektedir.

9. Reentegrasyon programları ve sosyokültürel faaliyetler 08:30 ile 11:45 ve 13:30 ile 16:30 saatleri arasında gerçekleştirilmektedir.

10. Sohbet grupları için kullanılan odalar 8 m² kapalı ve 56 m² açık alana sahiptir.

11. Erzurum Cezaevi, 2006 ve 2013 yılları arasında kapalı bir spor salonuna sahip değildir. Spor için kullanılabilen avlu 276 m² alana sahiptir ancak kapalı değildir.

12. Hükümet, Temmuz 2006 ile Haziran 2009 tarihleri arasında, başvuranın, cezaevinin idaresi tarafından düzenlenen programlara göre sosyokültürel ve sportif faaliyetlere düzenli olarak katıldığını belirtmektedir. Başvuran ayrıca, bir müzik aleti çalma kursuna (2006 yılında beş ay ve 2007 yılında dört ay), kuaförlük kursuna (2008 yılında beş ay) ve aynı zamanda el işleri üzerine boyama faaliyetlerine katılmıştır.

13. Bununla birlikte, aynı dönem içerisinde, başvuran medya tarafından yayınlanan gündeme bağlı olaylara karşı protesto etmek için iki gün süreli beş kez açlık grevine başlatmıştır. Başvuran, her defasında, bir aylık süreyle sosyokültürel faaliyetlere katılım yasağından oluşan bir disiplin cezası ile cezalandırılmıştır.

14. Başvuran, Hükümet tarafından verilen bilgileri görüşlerinde onaylamaktadır. Başvuran bununla birlikte, binanın başlangıçta bir cezaevi binası olarak tasarlanmadığı için, bu durumun faaliyetlerin organize edilme koşullarının iyileştirilmesine yardımcı olmadığı kanaatindedir. Başvuran, sportif faaliyetler için ayrılan dış avlunun üstünün kapalı olmaması ve zeminin beton olması nedeniyle, söz konusu avlunun kışın kullanılamayacağını da belirtmektedir. Başvuran, sohbet grupları tarafından

kullanılan odanın çok küçük olduğu için, tutukluların söz konusu odaya on kişilik gruplarla eriştikleri ve sırayla oturduklarını eklemektedir. Tutukluların, kendilerine sunulan faaliyetlerin alanının genişletilmesine ilişkin talepleri hiçbir zaman kabul edilmemiştir.

2. Faaliyetlerin yetersizliği ile ilgili başvuru

15. İdare, 28 Ekim 2008 tarihinde, tutuklular için dört ay süreli yeni bir faaliyet programı düzenlemiştir. Başvuran dâhil olmak üzere 93 tutuklu, 11 Kasım 2008 tarihinde, cezaevi idaresi önünde, söz konusu programın düzenlenmesi için çok az odanın tahsis edildiği kanaatine vararak, söz konusu programa karşı itiraz etmişlerdir. Başvuran ayrıca, başka bir cezaevine nakledilmesini talep etmektedir.

16. İdare, 26 Kasım 2008 tarihinde, başka güvenli oda olmadığını, programın mevcut imkânlara ve konuyla alakalı mevzuata göre hazırlandığını belirtmektedir.

17. İnfaz hâkimliği, 3 Aralık 2008 tarihinde, idarenin söz konusu kararı hakkında, - başvuran dâhil olmak üzere - tutuklular tarafından yapılan itirazı dosya üzerinden reddetmiştir. İnfaz hâkimliği, verdiği kararda, fiziksel faaliyetler için sunulan bölgeden daha güvenli bir bölge olmadığı ve sosyokültürel faaliyetler için verilen donanım ve malzemelerin mevcut kaynaklar sınırları içerisinde verildiğini belirtmektedir. İnfaz hâkimliği, ayrıca, Erzurum cezaevinin faaliyet programı uygulanabilir mevzuata uygun olduğu ve H tipi yüksek güvenli bir cezaevinin maddi gerekliliklerine riayet ettiği kanaatindedir.

18. Erzurum Ağır Ceza Mahkemesi, 29 Aralık 2008 tarihinde, ihtilaf konusu kararın usul ve yasaya uygun olduğu değerlendirmesinde bulunarak, başvuranın bu karara karşı yaptığı itirazının reddine karar vermiştir.

3. Memurlar hakkında şikâyet

19. Başvuran ve başka tutuklular, 10 Kasım 2008 tarihinde, görevin kötüye kullanılması sebebiyle Erzurum cezaevinin bütün memurları hakkında bir şikâyette bulunmuşlardır. Başvuran ve diğer tutuklular, bu arada, sosyokültürel faaliyetlere erişimlerinin keyfi bir şekilde kısıtlandığını da bildirmektedirler. Erzurum Cumhuriyet Savcısı, 23 Ocak 2009 tarihinde, suçlanan memurlar hakkında, aleyhte delil yetersizliği nedeniyle, soruşturma yapılmamasına karar vermiştir. Tutuklular tarafından yapılan itiraz, Oltu Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, 18 Mart 2009 tarihinde reddedilmiştir.

B. İlgili İç ve Uluslararası Hukuk ile Uygulaması

20. Mahkeme, komite halinde toplanan bir oluşum tarafından verilen *Gül/Türkiye* ((kabul edilebilirlik hakkında karar), No. 42702/09, 20 ila 22. paragraflar arası, 20 Kasım 2018) kararına atıfta bulunmaktadır.

ŞİKÂYETLER

21. Başvuran, Sözleşme'nin 3. maddesini ileri sürerek, Erzurum cezaevinde tutuklu iken bir cezaevi kurumuna uygulanacak asgari normlara uygun olmayan bir hapis cezası rejimine tabii olmasından dolayı şikâyet etmektedir. Ayrıca başvuran, söz konusu cezaevinde tutuklulara sunulan faaliyetlerin yetersizliğinden duyduğu memnuniyetsizliği ifade ettiğinde, cezaevi yetkilileri tarafından, kendisine disiplin cezası vererek görevlerini kötüye kullandıklarını iddia etmektedir.

22. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesini ileri sürerek, ulusal mahkemelerin, tutuklulara sunulan faaliyetlerin arttırılması konusundaki talebini, duruşma yapmaksızın reddetmelerinden dolayı da şikâyet etmektedir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

23. Başvuran, Erzurum cezaevindeki tutuklulara sunulan sosyokültürel ve sportif faaliyetlerin yetersizliğinden dolayı mağdur olduğu kanaatindedir. Başvuran bu bağlamda Sözleşme'nin 3. maddesini ileri sürmektedir, söz konusu madde aşağıdaki gibidir:

"Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz".

24. Hükümet, başvuranın da tutukluluk süresi boyunca faydalandığı (bk. yukarıda anılan, 7 ila 13. paragraflar) söz konusu cezaevinde sunulan faaliyetler hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir ve Mahkemeyi söz konusu şikâyeti reddetmeye davet etmektedir.

25. Mahkeme, benzer şikâyetleri, aynı cezaevi ile ilgili olarak daha önce incelemiş olup, özellikle, yaşam ünitesini başka tutuklularla paylaştığı dikkate alındığında bir tecridin söz konusu olmadığı, maddi koşullar ve sosyokültürel ile sportif faaliyetlerin uygun olduğu ve dolayısıyla ileri sürülen spesifik hususların Sözleşme'nin 3. maddesini uygulamak için gerekli olan ağırlık eşliğini geçmemesi sebebiyle reddetmiştir (*Gül*, yukarıda anılan karar, 31 ila 38. paragraflar).

26. Mahkeme, somut olayda, başvuranın Gül'e kıyasla bu koşullarda daha uzun süre kalmasının ve kendisine birçok disiplin cezasının verilmesinin farklı bir sonuca varmak için belirleyici unsurlar olmadığı kanaatindedir. Mahkeme ayrıca, mevcut davada, başvuranın katıldığı faaliyetlerin sayısı ve çeşidi Gül'e kıyasla daha çok olduğunu kaydetmektedir (yukarıdaki 12. paragraf).

27. Hükümet, cezaevi idaresinin, faaliyetlerin yetersizliğinden şikâyetçi olan, başvuran dâhil olmak üzere, tutukluları cezalandırdığına ilişkin şikâyet ile ilgili olarak, başvuranın açlık grevi yapması nedeniyle bir ay boyunca faaliyetlerden yoksun bırakılmasına ilişkin beş disiplin cezasının verildiğini belirtmektedir. Üstelik Mahkeme, tutuklulara sunulan faaliyetlerin

yetersizliği konusunda bir itiraz değil, daha ziyade söz konusu disiplinsizlik eylemlerine yol açan nedenlerin haberlerle ilgili ve medya tarafından yayınlanan olaylar olduğunu gözlemlemektedir.

28. Netice itibarıyla, Mahkeme, başvurunun bu kısmının, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca, dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

29. Başvuran ayrıca, cezaevindeki sosyokültürel ve sportif faaliyetlerinin alanının genişletilmesi talebiyle ilgili olarak idare hakkında başlatılan yargılamada bir duruşma olmamasından şikâyetçidir.

30. Mahkeme, aynı şikâyetin yukarıda anılan *Gül* kararında (39 ila 44. paragraflar) kabul edilemez olduğuna karar verdiğini hatırlatmaktadır.

Mahkeme, yukarıdaki değerlendirmeden vazgeçmesine izin verecek herhangi bir unsur veya gerekçe bulunmadığını tespit etmektedir.

31. Sonuç olarak, başvuru açıkça dayanaktan yoksundur ve başvurunun Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının (a) bendi ve 4. fıkrası uyarınca reddedilmesi gerekmektedir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, Oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilerek, 13 Aralık 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan